

Mesečni izveštaj o ljudskim pravima migranata, izbeglica i tražilaca azila u Srbiji i Makedoniji

Ovaj izveštaj ima za cilj da predstavi trenutnu situaciju u vezi sa poštovanjem ljudskih prava i sloboda migranata, izbeglica i tražilaca azila koji prolaze kroz, ili borave u Srbiji i Makedoniji. Podaci u ovom izveštaju su dobijeni od 24 organizacije civilnog društva iz Srbije i Makedonije, u okviru mreže Pomoć na putu.

Situacija u Srbiji

Trend povećanog priliva izbeglica i migranata nastavljen je i u ovom periodu izveštavanja. To je uzrokovalo produženo vreme čekanja na izdavanje dokumenata u policiji, pa migranti čekaju i po nekoliko dana na registraciju kako bi bili upućeni u prihvatne i azilne centre, a pri tome nemaju obezbeđene uslove smeštaja.

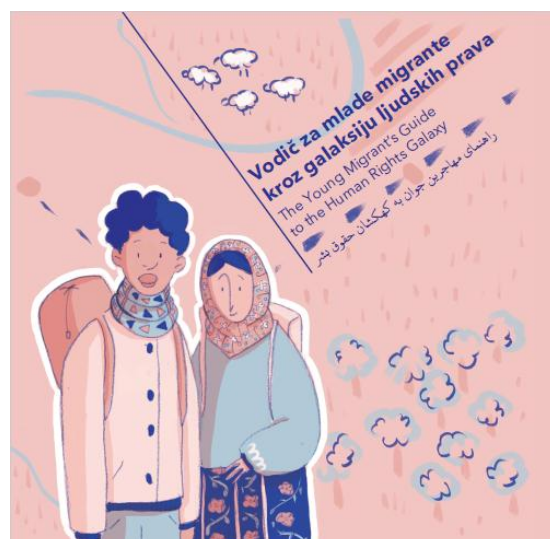
Broj migranata u parku kod Ekonomskog fakulteta u Beogradu varira, od 20 do 60 osoba. Od novih samaca koji su došli preko Makedonije, kako maloletnih tako i punoletnih, najviše ih je iz Pakistana, Bangladeša, Indije i Irana. Porodice koje borave u parku najčešće su iz Irana i Iraka.

U Miksalištu broj migranata na dnevnom nivou varira od 40 do 75 osoba, kako samaca tako i porodica. Većina samaca (najčešće iz Pakistana, Avganistana, Irana, Alžira i Maroka) koja posećuje Miksalište već duže vreme boravi u Srbiji. Neki od njih su smešteni po centrima u Beogradu i okolini, dok ima i onih koji dolaze iz centara iz Šida sa namerom da skupe informacije koje su im korisne za odlazak dalje. Prisutne su i porodice iz Iraka (Kurdi koji su trenutno najbrojniji), Sirije i Irana. Svi mogu da borave i koriste usluge Miksališta do 19h, dok samo novi migranti (oni koji čekaju na registraciju) mogu ostati da spavaju.

Novi Zakon o azilu i privremenoj zaštiti počeo je da se primenjuje početkom juna. Promene predviđene novim zakonom trebalo bi da unaprede postojeći sistem azila. Određenim zakonskim odredbama omogućava se bolji položaj tražilaca azila, ali i lica kojima je priznato utočište ili supsidijarna zaštita. Takođe, bliže se određuju neka pitanja koja se tiču procesnog prava, definisanja različitih instituta i mehanizama zaštite tražilaca azila i izbeglica.

Broj izbeglica i migranata u Srbiji krajem juna bio je **2.997** (podaci UNHCR-a, 24.6.2018.). Većina (90%) je smeštena u 18 tranzitno-prihvatnih i azilnih centara, dok se preko 300 nalazi u Beogradu ili u pograničnim područjima sa Hrvatskom i Mađarskom.

UNHCR beleži povećanje broja novih dolazaka: od početka juna evidentirano ih je više od 1.000 koji su u Srbiju stigli najviše iz pravca Makedonije (73%), zatim iz Bugarske (15%) i avionom (12%).

Vodič za mlade migrante kroz galaksiju ljudskih prava pripremio je CZKD (član HoTR mreže)

ne možemo govoriti o ovoj novini u praksi. Očekuje se da će se bar neke od novina u zakonu bliže regulisati u bližoj budućnosti, kako bi se Zakon o azilu i privremenoj zaštiti mogao primenjivati u punoj meri.

Problemi koji se tiču pristupa postupku azila jos uvek su prisutni. Potrebno je uložiti napore i naći najbolja rešenja kojima bi se regulisao status osoba koje su već u velikoj meri integrisane u srpsko društvo, a čiji je zahtev za azil odbijen ili odbačen. Takođe, potrebno je pravno regulisati status tzv. iregularnih migranata koji su u Srbiji već duže vreme, bez puno mogućnosti da ostvaruju svoja osnovna prava.

Još uvek je problematična situacija u prihvatnim centrima na jugu Srbije, gde borave lica koja čekaju na potvrde o izraženoj nameri za traženje azila više od nekoliko meseci. Konstantno odlaganje izdavanja potvrda onemogućava ova lica da pristupe postupku azila. Takođe, kao i u prethodnom periodu, mnogi korisnici koji se po izdavanju potvrde upućuju u prihvatne centre, a žele da pristupe postupku azila, čekaju po nekoliko meseci na premeštaj u neki od centara za azil radi podnošenja zahteva za azil.

Smeštaj u prihvatnim i centrima za azil

Jun je protekao u znaku Ramazana i Bajrama. Ljudi su bili povučeni, dosta vremena provodili u svojim sobama i molili se. Vrućine i odlazak većine migranata iz centara za smeštaj su takođe doprinele tome da kampovi "utihnu". Deci je počeo letnji raspust, zbog čega su bili radosni nekoliko dana, a onda su shvatili da "nemaju šta da rade". Većini korisnika u prihvatnim i centrima za azil je teško, vreme im sporo prolazi, nedostaju im strukturisane aktivnosti i ne znaju kako da nastave put dalje.

Migranti se žale da nemaju novca i rado bi radili neki posao, kako bi zaradili za najpotrebnije.

Tendencija odlaska u Bosnu i Hercegovinu iz centara na jugu Srbije u junu je opala, a zabeleženi su i slučajevi povratka. Prema njihovim rečima, uslovi za život tamo su loši, a mogućnost legalnog prelaska hrvatske granice je svedena na minimum.

"Zašto me svakog dana pitaš šta ima novo? Svaki dan je ovde isti. Ustanem, igram fudbal, sedim za kompjuterom, spavam i sutra ispočetka sve!" - N.A. (12)

„Nemam novca ni za garderobu, ni za doljni veš. Temperature su sve više, a ja sam i mlad, značilo bi mi kada bih našao neki posao da barem imam neki dinar. U mojoj kulturi muškarac je taj koji ima novca, radi i zadržuje, ja sad nemam ništa u džepu, mnogo mi je čudno i loše zbog toga.“

Migrantska deca u školama

U osnovnim školama je na kraju školske godine broj dece migranata bio oko 300, što je značajan pad u odnosu na septembar 2017.

Pošto se pokazalo da uključivanje učenika migranata ima pozitivne efekte, Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja je dobilo značajna sredstva za podršku školama. Iako su finansijska sredstva važna, škole ističu da im više znače dodatni ljudski resursi. Ministarstvo nastoji da i dalje omogući podršku mentora i podrži saradnju sa nevladinim organizacijama. Posebno se stavlja akcenat na potrebu za definisanjem uloge volontera i medijatora iz NVO, jer se u nekim situacijama suviše aktivnosti prebacuje na njih.

Problem sa upisom u srednje škole došao je do izražaja: svega 2-3 dece je pohađalo nastavu u srednjim školama, i očekuje se da će upis u narednu godinu biti sporadičan. Tamo gde postoje srednje škole koje imaju mesta i deca koja žele da upišu određene profile, školske uprave treba da posreduju, ali to ne garantuje da će sva deca srednjoškolskog uzrasta moći da budu raspoređena.

Tokom leta bi trebalo pripremiti novi upis za decu koja budu dolazila u naredna dva meseca. Preporučljivo je da se već u julu, sa decom koja će biti tu u septembru, počne neki vid pripreme.

Situacija u Makedoniji

U junu je broj izbeglica koje su prolazile kroz Makedoniju ostao manje-više isti i nije značajno porastao. Takođe, ni broj izbeglica i migranata u tranzitnim centrima nije porastao – bilo ih je 30 u centru u Gevgeliji i 25 u Tabanovcu. Međutim, došlo je do značajnog povećanja broja izbeglica koje su "deportovane" u Grčku od strane makedonske policije. Zemlje porekla izbeglica u centrima za smeštaj su Iran, Irak, Avganistan, Libija, Somalija, Pakistan... Iako pretežno dolaze samohrani muškarci, nije retko videti žene i decu, kao i porodice, među izbeglicama koje stižu. Pravac kretanja ostaje isti; dolaze iz Srbije nakon određenog vremena provedenog tamo i žele da se vrate u Grčku, ili dolaze iz Grčke i žele nastaviti put u Srbiju.

Ministarstvo unutrašnjih poslova usvojilo je novu praksu u registraciji migranata / izbeglica koji dolaze u tranzitni centar Tabanovce. Naime, policijski službenici od sada fotografišu sve osobe koje dolaze i uzimaju im otiske prstiju.

Prema informacijama Crvenog krsta iz juna, u tranzitnom centru Vinojug u Gevgeliji registrovano je 36 izbeglica / migranata, a u tranzitnom centru Tabanovce u Kumanovu registrovano je 215 izbeglica / migranata. Mobilni timovi Crvenog krsta zabeležili su 1.691 izbeglicu / migranta na ilegalnim putevima kroz zemlju.

Higijena u oba centra je na zadovoljavajućem nivou. Jedan od ključnih problema u tranzitnom centru u Tabanovcu je nedostatak vodosnabdevanja tokom celog meseca juna. IOM je obezbedio rezervoare za vodu za izbeglice smeštene u centru, sve dok se problem ne reši. Svim izbeglicama u centrima obezbeđeni su higijenski proizvodi, voda i hrana, kao i zdravstvena zaštita kad je potrebno. Međutim, mnogi nisu ostali duže u centrima. Oni koji ostaju u tranzitnom kampu u Tabanovcu dobijaju tri obroka dnevno i zadovoljni su hranom. Međutim, izbeglice koje ostanu u tranzitnom kampu u Gevgeliji žale se na nedostatak i loš kvalitet hrane.

Dana 13. juna, policija je uhvatila 93 izbeglice i "deportovala" ih nazad u Grčku. Većina njih je došla iz Avganistana, Pakistana i Alžira. "Deportacija" izbeglica / migranata koji su uhvaćeni na ilegalnim putevima je kontinuirana svakodnevna praksa policijskih službenika u odsustvu bilo kakvog zvaničnog postupka. Ministarstvo unutrašnjih poslova ne raspolaže zvaničnim statističkim podacima o tome koliko je izbeglica / migranata prisilno vraćeno. Pretpostavlja se da je stvarni broj mnogo veći, jer neke grupe nisu dovedene u tranzitne kampove, već su se direktno vratile u Grčku.

Jedan mladić bez pratnje, poreklom iz Bangladeša, podneo je zahtev za azil i odmah je prebačen u Centar za prihvatanje azilanata.

Policijski izveštaji

Tokom juna, policija je registrovala 3 slučaja krijumčarenja izbeglica / migranata. U prvom, 22. juna 2018. godine, policija je na autoputu Skoplje-Štip zaustavila vozilo. Automobil se nije zaustavio odmah, već nakon nekoliko kilometara, kada je vozač napustio automobil i pobjegao. U automobilu je pronađeno 9 migranata iz Bangladeša i Pakistana. U drugom slučaju, 24. juna, vozilo je zaustavljeno na autoputu Gevgelija-Skoplje. Vozači su pobjegli, a u vozilu je pronađeno 13 migranata iz Pakistana. Dana 28. juna ista situacija se dogodila sa dva vozila koja su primetile mešovite patrolne ekipe na pravcu Gevgelija - Skoplje. Nisu se obazirali na znak zaustavljanja, već su nastavili vožnju velikom brzinom. Kada su zaustavljeni, vozači oba vozila su pobjegli, a pronađeno je 16 migranata iz Pakistana (15) i Avganistana (1).

Najveći incident je bila automobilska nesreća u kojoj je 25. juna automobil izleteo sa puta i udario u ogradu na mostu. U vozilu su bila 23 migranta / izbeglice iz Šri Lanke i Bangladeša. Vozači su pobjegli sa mesta nesreće. Dva migranta su poginula na licu mesta, a 12 ih je prebačeno u bolnicu, od kojih 6 sa teškim povredama. Policija je obavestila da preduzimaju potrebne mere za rešavanje nesreće.

PREPORUKE

Za Srbiju:

- Potrebno je nastaviti napore kako bi se osiguralo poštovanje prava na azil i pristup postupku, te efikasan postupak azila i zaštite za osobe kojima je potrebna međunarodna zaštita.
- Adekvatnu zaštitu treba pružiti i onim izbeglicama i migranatima izvan sistema, koji nisu registrovani i smešteni, na način koji će im omogućiti da ostvare svoja osnovna prava.
- Sprečavanje krijumčarenja i trgovine ljudima ostaje visoko na listi prioriteta, uz zalaganje za sprečavanje maltretiranja izbeglica i migranata od strane vlasti ili civila duž izbegličke rute.
- Za efikasno pružanje sveobuhvatne pomoći potrebna je koordinacija aktivnosti između organizacija civilnog društva i pružalaca usluga iz javnog sektora. Izvodljivost i uticaj aktivnosti dostižu maksimum ukoliko su koordinisane između svih ključnih aktera.
- Od velike su važnosti aktivnosti informisanja, povezivanja, upoznavanja i interkulturalne razmene kako bi se premostila distanca između lokalne i izbegličke zajednice. U kontekstu početka školske godine, važno je informisati i saradivati sa roditeljima lokalne dece i dece izbeglica radi bolje pripreme i sprečavanja nerazumevanja, predrasuda i straha.
- Osnovna ljudska prava i slobode izbeglica i migranata treba da budu promovisana, poštovana i zaštićena u svakom trenutku, od strane svih institucija i građana.
- Potrebno je uložiti napore da se diskriminacija prema migrantima spreči i da se u slučajevima dokazane diskriminacije adekvatno reaguje kako se ona ne bi ponavljala.
- Postoji velika potreba u prihvatnim i centrima za azil da se organizuje slobodno vreme i obezbede okupacione, rekreativne i druge aktivnosti za migrante.

Za Makedoniju:

- Praksu nelegalnih deportacija izbeglica u Grčku treba odmah prekinuti i zameniti zakonskom procedurom readmisije onih koji žele da se vrate u Grčku. Ova praksa i zatvorene granice ohrabruju grupe krijumčara, što izbeglice stavlja u veliku opasnost i rizik po život i fizičku bezbednost.
- Slučajevi smrti izbeglica i migranata u zemlji moraju biti temeljno istraženi, a oni koji su odgovorni za to moraju biti kažnjeni. Porodice žrtava moraju biti obavestene u odgovarajućoj proceduri.
- Snabdevanje vodom mora se obnoviti u tranzitnom kampu Tabanovce što je pre moguće.

This project is funded by the European Union

Ova publikacija je pripremljena uz finansijsku podršku Evropske unije, u okviru projekta "Pomoć na putu - podrška zaštiti ljudskih prava migranata koji prolaze kroz Makedoniju i Srbiju". Sadržaj ove publikacije je isključivo odgovornost Fondacije Ana i Vlade Divac, i ne predstavlja nužno stavove Evropske unije.

Projekat realizuju:

